

Tjänsteutlåtande

2023-12-05

Diarienummer 0086/23

Handläggare: Frida Nowotny

Telefon: 031-368 02 40

E-post: frida.nowotny@stadshuset.goteborg.se

Inriktning inför valet till Europaparlamentet 9 juni 2024

Förslag till beslut

I valnämnden:

Förslag till inriktning inför valet till Europaparlamentet 9 juni 2024 godkänns

Sammanfattning

Den 9 juni 2024 är det val till Europaparlamentet. Valnämnden i Göteborg är den lokala valmyndighet som ansvarar för planering, genomförande och uppföljning av all röstning i kommunen.

Ärendet redogör för nämndens inriktning inför valet till Europaparlamentet 2024. Med erfarenheter från föregående val till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2022 har flera arbetssätt ändrats vilka redogörs för i inriktningsbeslutet. Valkansliet arbetar processbaserat och förändringarna redovisas utifrån respektive process.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den ekonomiska påverkan bedöms i budgetarbetet för 2024. Inriktningsbeslutet får därmed inga ytterligare ekonomiska konsekvenser.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Valkansliet har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bilagor

1. Krav och kvalifikationer för att arbeta som röstmottagare i Göteborgs Stad

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till inriktning inför Europaparlamentet 9 juni 2024.

Beskrivning av ärendet

Ärendet redogör för nämndens inriktning inför valet till Europaparlamentet 2024. Med erfarenheter från föregående val till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2022 har flera arbetssätt ändrats. Valkansliet arbetar processbaserat och förändringarna redovisas utifrån respektive process.

Förvaltningens bedömning

Centrallagret

Valets genomförande påbörjas och avslutas i centrallagret. Allt valmaterial förvaras och packas i centrallagret för att sedan köras ut till val- och röstningslokaler runt om i staden. När valet är över hämtas materialet, inventeras och lagerhålls för att kunna användas på nytt kommande val.

Förutom materialhantering ingår även sorteringen av förtidsröster i centrallagrets verksamhet. Inför Europaparlamentsvalet 2024 ska 18 personer rekryteras och utbildas för att under perioden 8 april till 28 juni hantera samtliga förekommande arbets-uppgifter. Dessutom rekryteras en teamledare för sorteringen, en teamledare för chaufförerna samt en lager- och logistikansvarig med det övergripande ansvaret för centrallagrets verksamhet.

Kommunikation

Valkansliet har till uppdrag att informera om var, när och hur väljarna kan rösta i kommunen. Nästa års val kommer att benämnas som "EU-valet 2024" men även "Val till Europaparlamentet 2024", beroende på situation. Valmyndigheten gör samma språkliga avvägning.

Information om valet kommer bland annat annonsera på stadens stadstavlor vilket uppgår till totalt 304 affischer utspridda runt om i staden. Annonseringen ger stor spridning av information till väljarna. Valet kommer dessutom att uppmärksammas i stadens egna kanaler, www.goteborg.se, Facebook samt i Vårt Göteborg. Detta tillsammans med eventytorna på Nordstan och Frölunda Torg, beräknas få en stor spridning vad gäller information till väljarna om valet.

Förtidsröstning

Förtidsröstningen pågår mellan 22 maj fram till och med valdagen 9 juni. Röstningslokalernas placering och öppettiderna ska ge väljarna goda möjligheter att rösta utifrån lokalisering, tillgänglighet och värdeneutralitet. För att sköta arbetet i stadens röstningslokaler kommer ca 210 röstmottagare rekryteras och utbildas för att kunna ta emot göteborgare och besökares röster under 18 dagar. Röstmottagarna kommer anställas två dagar innan förtidsröstningen börjar för att få möjlighet att ställa i ordning lokalen och att praktiskt öva på hur röstmottagningen går till.

Förtidsröstningens nav är stadens bibliotek och kulturhus men även andra lokaler kommer användas vilket redogörs för i ett separat ärende nämnden har att fatta beslut om.

Strategi för rekrytering och bemanning av röstmottagare

Valkansliet försöker ta vara på den kompetens som finns bland tidigare röstmottagare men strävar även efter bredda gruppen då återväxten av röstmottagare i arbetsför ålder är negativ. Närvaro i form av gästföreläsningar på universitet, spridning av information i stadens nätverk för morgondagens chefer och marknadsföring i form av affischering på stadens universitet och högskola är några av de sätt valkansliet systematiskt arbetar på för att försöka nå nya grupper av valarbetare.

Det ska inte gå att ifrågasätta att röstmottagarna är objektiva och opartiska. I varje valdistrikt och förtidsröstningslokal bör därför inte röstmottagare från samma familj tjänstgöra. Utifrån Valmyndighetens ställningstagande om krav på saklighet och opartiskhet hos röstmottagare låter valkansliet inte personer som kandiderar på lista arbeta som röstmottagare.

Alla röstmottagare blir informerade om vilka principer valnämnden tillämpar under det obligatoriska utbildningstillfället. Detta regleras även i valkansliets framtagna dokument som beskriver krav och kvalifikationer för att arbeta som röstmottagare, se bilagan. Röstmottagare som under valdagen agerar så att förtroendet inte upprätthålls kan komma att entledigas från uppdraget av ordförande efter samråd med valkansliet.

Det finns en växande efterfrågan på språklig kompetens för att effektivare nå ut till de större språkgrupperna i Göteborgsområdet. Kansliet behöver därför bredda kompetensen av röstmottagare med flerspråkiga förmågor utöver svenska och engelska. Det är främst arabiska, somaliska kurdiska, dari, persiska, tigrinja och teckenspråk som är aktuella.

Valkansliet har som strategi att bemanna val- och röstningslokaler utifrån principen att de ska spegla stadens bredd av invånare i den mån det är möjligt.

Ny roll: Teamledare

Utvärderingen av förtidsröstningen vid valen 2022 visade på behov att förändra arbetssättet vid kommande val. En ny funktion införs under förtidsröstningen vid valet till Europaparlamentet 2024 som kallas teamledare. Valkansliet har hämtat inspiration av hur Stockholm och Malmö valkansli anordnar förtidsröstningen vid utformningen av den nya rollen. Syftet med den nya rollen är att höja kompetensen på valarbetarkåren och avlasta kansliets valsamordnare. 14 personer ska rekryteras och ges fördjupad utbildning i såväl valförfarande som arbetsledning med start i mars 2024. Inledningsvis kommer arbetet gå att sköta parallellt med annan sysselsättning för att växla upp till heltid när förtidsröstningen börjar.

Ambulerande röstmottagning

Den som på grund av ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan ta sig till ett röstmottagningsställe har möjlighet att rösta med bud. Om väljaren inte har någon som kan agera bud kan väljaren i stället anmäla behov av att få hjälp att rösta av ambulerande röstmottagare. Ambulerande röstmottagning erbjuds under tiden som

förtidsröstningen pågår. Det är väljaren som kontaktar valkansliet och anmäler sitt behov.

Ambulerande röstmottagning erbjuds även på valdagen, men det är inte praktiskt genomförbart att en väljare ska kunna anmäla behov allt för sent på dagen. Under valdagen planerar valkansliet för en bemanning som innebär att alla väljare som anmäler behov av hjälp av ambulerande röstmottagare innan kl. 15.00 garanteras att få hjälp att rösta. Väljare som hör av sig senare får rösta i mån av tid och resurser.

Röstmottagning på platser med begränsat tillträde

Röstmottagning på platser med begränsat tillträde för allmänheten avser förtidsröstning under en viss bestämd och begränsad tid vid i huvudsak vård- och omsorgsboenden. Valkansliet gör inga förändringar i den här processen utan kommer hantera uppdraget på samma sätt som i valet 2022.

Valkansliet deltar på verksamhetsmöten och informerar om möjligheter att samordna röstning för hyresgäster på vård- och omsorgsboenden. Boenden som uppger att de har fler än tio hyresgäster som bedöms vilja och kunna rösta schemaläggs för besök, men det finns inget krav att det måste vara minst tio väljare som röstar när röstmottagarna väl är på plats. Kansliet uppskattar att kring fyrtioalet platser kommer bli aktuella för förtidsröstning med begränsat tillträde.

På stadens kriminalvårdsanstalter och inom rättspsykiatri kommer röstmottagning med begränsat tillträde erbjudas på samma sätt som vid tidigare val. Förfrågan om röstmottagning kommer också skickas ut till Stadsmissionen och Göteborgs räddningsmission.

Valdagen

Den senaste valdistriktsrevideringen delar in staden i 393 distrikt vilka alla kopplas till en vallokal. Majoriteten av byggnader som används på valdagen huserar flera vallokaler. I vallokalen leds arbetet av ordförande och vice ordförande som tillsammans med en grupp röstmottagare ser till att valet genomförs på ett säkert sätt.

Informationsträffar

Valkansliet försöker ta vara på den kompetens som finns bland tidigare röstmottagare. Under våren 2024 kommer kansliet därför att anordna informationsträffar för röstmottagare som fått rekommendationer från ordföranden vid tidigare val. Målet är att hitta nya potentiella ordförande och vice ordförande bland röstmottagarna.

Integrerat röstningsförfarande

I Valmyndighetens erfarenhetsrapport efter valet 2022 framkommer att väljare upplever att valhemligheten äventyrats under promenaden från den avskärmade platsen väljaren tagit sina valsedlar till valskärmen. Inför valet till Europaparlamentet kommer ett så kallat integrerat röstningsförfarande prövas. Genom förfarandet stärks valhemligheten då väljarnas valsedlar inte riskeras att exponeras vid något tillfälle. Detta förväntas även förenkla möbleringen i vallokaler. Varje valdistrikt tilldelas tre röstningsstationer bestående av valsedelsställ och valskärm.

Lokalförsörjning

Valkansliet kan konstatera att det är svårt att hitta tillgängliga lokaler till 393 valdistrikt. Inför Europaparlamentsvalet arbetar valkansliet särskilt med att se över de lokaler som används av flera valdistrikt samt att sprida ut valdistrikten där det är möjligt. Detta för att säkerställa ett lugnt röstningsförfarande och en god arbetsmiljö för röstmottagarna.

Ny roll: värd

Förvaltningen har beslutat att det i anslutning till de byggnader där vi har många valdistrikt eller där valdistrikten är placerade på olika ställen i byggnaden och där det är svårt för väljarna att hitta ska finnas värdar med uppgift är att hänvisa väljarna rätt. Vårdarna kommer vara lätta att känna igen eftersom de kommer att bära särskilda västar. Genom den nya rollen säkerställs att väljarna har så god tillgänglighet till sina valdistrikt som möjligt.

Vice ordförande: särskilt ansvar för valsedlar

Vice ordförande kommer tilldelas ett särskilt ansvar för att ta emot valsedlar från partierna och att ställa i ordning valsedlarna i valsedelsstället. Hen kommer att fylla i vilket partis valsedlar som avlämnats samt vilken tid detta har skett. Då det kan förekomma att flera partiföreträdare kommer samtidigt för avlämna valsedlar, ofta precis innan öppning, förväntas den här rutinen skapa mer ordning i valdistrikten under öppningen och en tydlighet gentemot de partier som lämnar valsedlar.

Tidig utbildningsinsats

Under april och maj 2024 genomförs en utbildningsinsats för ordförande och vice ordförande samt en för övriga röstmottagare. Utbildningarna planeras att ske på sådant sätt att de är genomförda när förtidsröstningen startar. Valkansliet har dessutom tagit höjd för att kunna genomföra ytterligare utbildningar under valveckan för sent rekryterade röstmottagare.

Mottagning på valnatten

Valkansliet kommer nyttja en ny lokal för mottagningen på valnatten för att hantera den stora mängd människor som anländer ungefär samtidigt till mottagningen. Mottagningen per valdistrikt beräknas gå fortare då det är en mindre mängd material som ska gås igenom. Med hänsyn till att vi beräknar att de flesta distrikt kommer in ungefär samtidigt och för att få en smidig och snabb mottagning kommer vi endast minska mottagningen med fem par. Länsstyrelsen kommer finnas på plats med personal även detta val, men däremot får valnämnden bekosta deras transport av materialet.

Valnämndens preliminära rösträkning (onsdagsräkningen)

Valnämndens preliminära rösträkning äger rum på onsdagen efter valdagen och kan vid behov förlängas till torsdagen. Valkansliet bedömer att fler röster kommer hanteras vid den preliminära rösträkningen än tidigare val till Europaparlamentet eftersom fler röstningslokaler är tänkta att vara öppna på valdagen. Budgeten är budgeterad för 80 rösträknare och 10 bordsledare på onsdagen och 40 rösträknare och 5 bordsledare halv dag på torsdagen.

Tillgänglighet

Tillgängligheten är en prioriterad fråga för valnämndens kansli. Under mellanvalsåret har valkansliet arbetat med att ta fram en e-tjänst för väljarna där de utifrån en adress kan söka fram närmaste röstningslokal och den vallokal som adressen tillhör.

Motsvarande e-tjänst har använts av Stockholm de tre senaste valen. Göteborg har lagt till möjligheten att lägga in en länk till Tillgänglighetsdatabasen alternativt en informationstext om tillgängligheten. Kansliet planerar att avsätta en resurs för att inventera de lokaler som inte redan finns i Tillgänglighetsdatabasen och som används i valet för att lägga information om även dessa lokaler. Valkansliet kommer fortsätta samverka med funktionshinderombudsmannen, organisationer, förvaltningar och andra myndigheter för att lyssna in behov från olika grupper.